

Gruppförändelse
till samtliga hushåll
i Söderköpings kommun

Hösten 2004

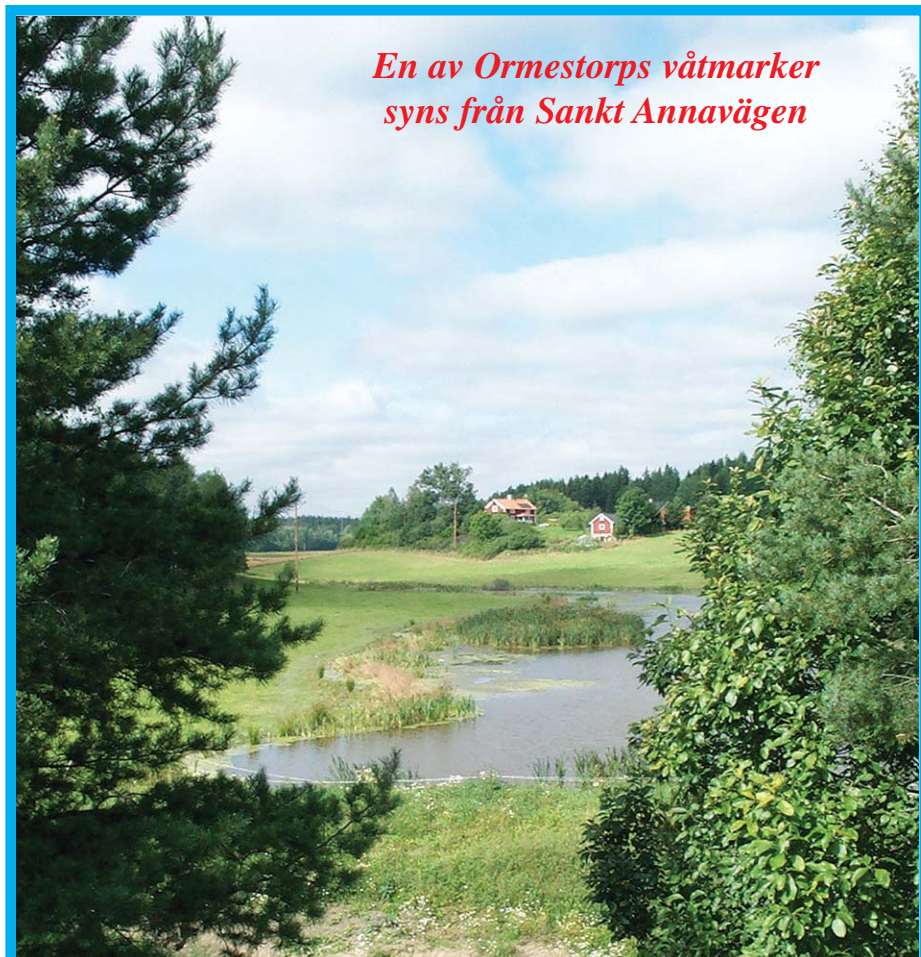

Söderköping lilla tidningen

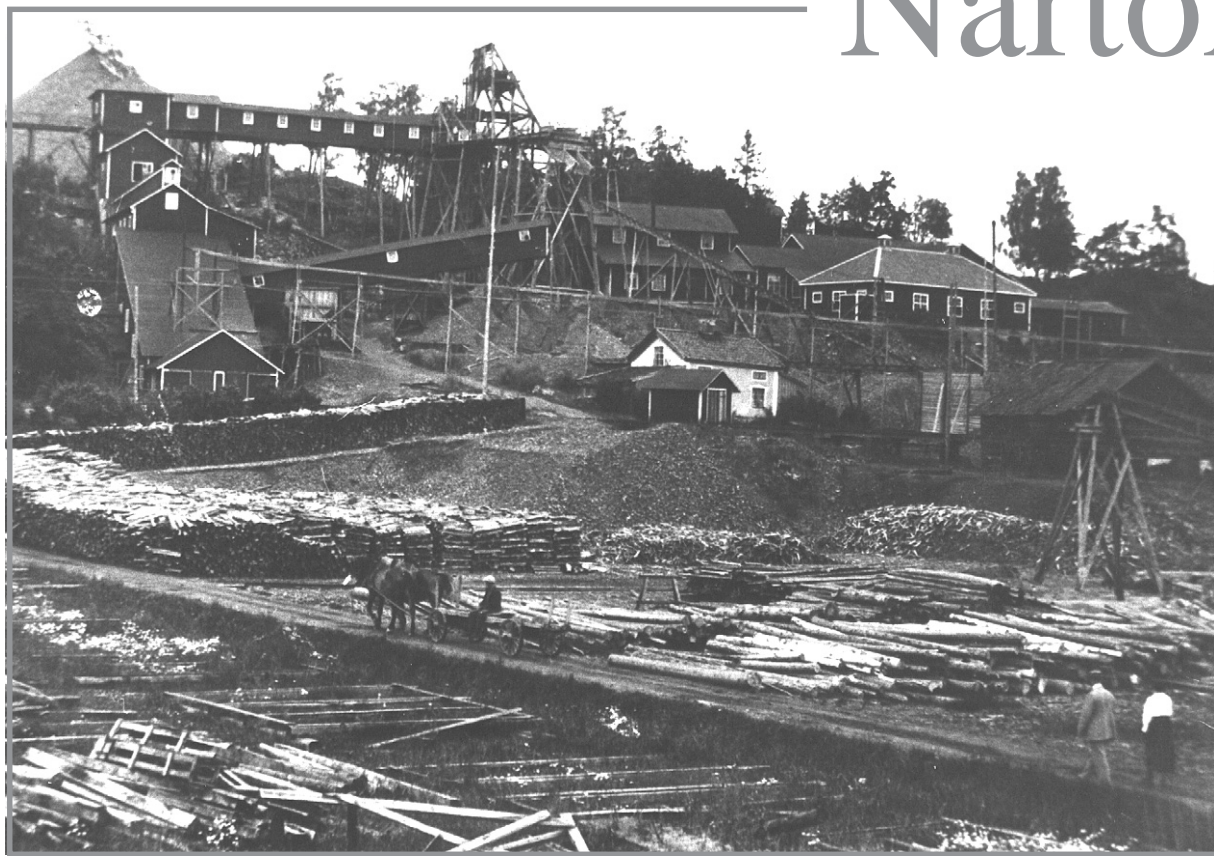
Gården där allt är möjligt...

- Nyanlagda våtmarker har skapat ett utomordentligt rikt fågelliv
- och mycket renare vatten
- Snart landets största producent av fläder
- Enda kommersiella producenten av havtorn i Sverige
- Stora våtmarker att kläcka gösyngel i för vidare transport till odlingar i Östersjön
- Sågen är kompletterad med nytt, smart hyvleri, där gamla profiler kan kopieras
- Och så satsningen i Honduras med nyinköpt skogsmark och nystartat företag för skogsprodukter.

*En av Ormestorps våtmarker
syns från Sankt Annavägen*

Nartorps gruvor

En mycket betydande industri från 1817 till 1927. Som mest arbetade 150 man vid gruvorna. Malmen var av utomordentlig kvalitet. Hela 63,7% malm. Malmen transporterades på en 6 km lång linbana till egen hamn i Gropviken. Mycket gick på export till Tyskland.

Flügger
färg Tapet-
kampanj

RABATT hela oktober
på följande tapetkollektioner:
Fiona 25%, Carma 25%, Intrade 10%

Missa inte tillfället
- välj tapeter ur ett 50-tal böcker!

Norrköpingsvägen, månd-fred 930-18, lörd 9-13, Tel 0121-15070

IVT Nordic Inverter

Luft-luftvärmepumpen med
underhållsvärmefunktion (+10°C)
- den idealiska lösningen för fritidshuset

energikontroll
I SÖDERKÖPING AB

Besök vår utställning av
Bergvärme
Solceller
Solfångare

Vard 8-16
Lunch 12-13
Plåtgatan 3
0121-12046

Är det inte märkligt...

Det mesta tenderar numera att mätas i siffror. Hastighet kan mätas i siffror. Skadegörelse, promillehalt, undanhållande av skatt och ekonomisk brottslighet är bara några ytterligare exempel. Det är enkelt. Det går att läsa av. Svart på vitt.

Det som emellertid inte går att mäta i siffror, är brott som begås direkt - fysiskt, psykiskt eller bådadera - mot människor. Här är det mätbara utom räckhåll. Det gör det svårare att döma till rättvis påföljd.

Jag är inte ensam om uppfattningen, att påföljden relativt sett är betydligt mildare för brott begångna direkt mot människor än påföljden vid egendomsbrott/ekonomisk brottslighet.

Ideligen kan vi läsa om människor som blir miss-handlade och får men för livet - fysiska såväl som psykiska. Missdådarna kommer undan med påföljden långt under vad påföljden är för egendomsbrott. För att inte tala om ekonomiska brott. Här drämmer samhället till med ytterst stränga straff.

Bör det inte i rimlighetens namn vara tvärt om. Påföljden för brott riktade direkt mot människor, bör väl ändå vara så kännbara, att de får en klart avhållande effekt. Eller är prylar och pengar värda mer än människor som skapar tillgångarna?

Rättslivet fungerar idag inte tillfredsställande, menar jag. Det är inte förankrat i allmän rättsuppfattning.

Och så till ytterligare en sak. - I dag är det brottslingen som allt kretsar kring. Media målar upp

tårdrypande historier om brottslingens förflutna. Det är ingen hejd på hur synd det är om vederbörande. - Det här, vill jag påstå, är det ett tecken på en osund utveckling i samhället.

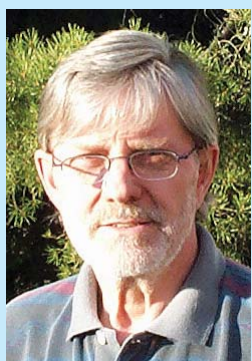
Är det inte den som utsätts för brott det är synd om och som samhället borde hjälpa?

VJ

Alla tar emot goda råd utom de som bäst behöver dem

Tyskt ordspråk

Julnumret av lilla tidningen utkommer preliminärt 25/11 (torsdagen före 1:e Advent)

Vidar Jansson

Borum Ekebo
614 90 Söderköping
0121-42135
(fax 0121-42141)
mobil 070-3108370

e-post
lilla.tidningen@telia.com

Ansvarig utgivare
och redaktör
Vidar Jansson

Artiklar och insändare
helst som e-post

Layout
Vidar Jansson

Grafisk produktion
Vidar Jansson

Norrköpings Tidningar
Trycksaker AB

Gruppförsändelse
till samtliga hushåll i
Söderköpings kommun

Tidningen är religiöst och
partipolitiskt obunden

Upplaga
7.000

 Söderköpings Djurklinik
ARTROKLINIKEN

Leg vet. Krister Julinder

Tel 0121-10065 Jour 0768-664699
Ringvägen 40, 614 31 Söderköping
animalartroclinic@comhem.se

Församlingsborna enda räddningen för Sankt Anna pastorat

Förnyelse dröjer
Kyrkofullmäktige är passivt
och Stiftet ser bara på

Klagomål

Det är ingen hemlighet att många församlingsbor är missnöjda med tillståndet i pastoratet.

Här följer några i raden av framförda åsikter:

- Det finns uppenbara brister i sättet att sköta pastoratets ekonomi.

- Det är undermålig arbetsledning.

- Beslutsprotokoll är oklara och kan tydas som det passar.

- Arbetsutskottet inte bara föreslår utan är också i praktiken beslutande organ.

- Personer, som inte delar arbetsutskottets och kyrkorådets uppfattningar, på olika sätt "frysas ut".

- "Kyrkoherden ljuger".

- Beslut som tagits inte genomförs för att de ifrågasätts av bl a anställda.

- Ord står mot ord.

- Osäkerhet råder.

- Intriger.

- Svågerpolitik

- Att kyrkoordningen inte följs.

- Att kyrkorådets ledamöter inte får ut dagordning eller handlingar inför möten.

- Att rådets majoritet gång på gång arbetat fram förslag som avvisats. Förslagen har inte varit förberedda. Inte heller förankrade hos församlingsborna eller i kyrkofullmäktige.

Organisation som inte fungerar

Sankt Anna pastorat består av de gamla församlingarna Skällvik, Mogata, Sankt Anna och Börrum. Nu står dessa alltså samlade i ett enda pastorat med en organisation som icke fungerar tillfredsställande.

Inget görs

Kyrkorådets och Kyrkofullmäktiges ledamöter känner till situationen. Men någon förändring sker inte. Stiftets företrädare känner också till situationen. Men inte heller på stiftsnivå är man förmögen att ta i situationen. De enda som skulle kunna åstad-

komma en förändring är församlingsborna själva. Men de får vänta till nästa kyrkoval!

Kyrkoval nästa höst

Valet är inte förrän i september nästa år. Och någon förnyelse enligt valresultat kan inte komma till stånd förrän de nyvalda tillträder dvs 1 januari 2006.

Delat pastorat eller nyordning i hela

Att dela pastoratet får inte vara huvudspåret för ett förnyelsearbete, även om sådana tankar ventilerats. Det väsentliga är att komma tillrätta med ekonomi och organisation så att det blir arbetsro. Då kan pastoratet börja fungera och då blir det möjligt att genomföra kyrkolivets egentliga uppgifter.

Innan man kommer dithän är det emellertid många smärtsamma förändringar som måste till.

Men smärta föder som bekant nytt liv...

Nuvarande situation är ohållbar. En förnyelse är pastoratets räddning...

Vidar Jansson

Synålen

Dam- och Herrskrädderi
Brud- och Aftonklänningar
Ändring och Reparation

Skönbergagatan 23 0121-10250

Snart är det inflyttningsklart vårt "Fyrtorn"

Ja snart är det inflyttningsklart. Och alla 14 bostadsrätterna är sålda. Ännu ringer det dagligen nya spekulanter, säger Lars Wallberg, konsult för hela bygget. Hade vi haft 5 liknande objekt till i Söderköping, hade vi kunnat fylla dom också, säger han skämtsamt.

De flesta lägenheterna är fyror eller treor. Och högst upp är två etagelägenheter. Lägenheterna är minst sagt annorlunda genom sina

runda former. Dom känns spännande.

Med hiss kommer man direkt in i sin egen lägenhet. Något skrymmande trapphus i byggnadens centrum finns inte. Litet, gemensamt reservtrapphus finns på utsidan av huskroppen och nås från varje lägenhet - en smart lösning.

Vilka ska då bosätta sig här? Ja, 4 kommer från Söderköping, 5 från övriga

Östergötland och 5 från Stockholmstrakten.

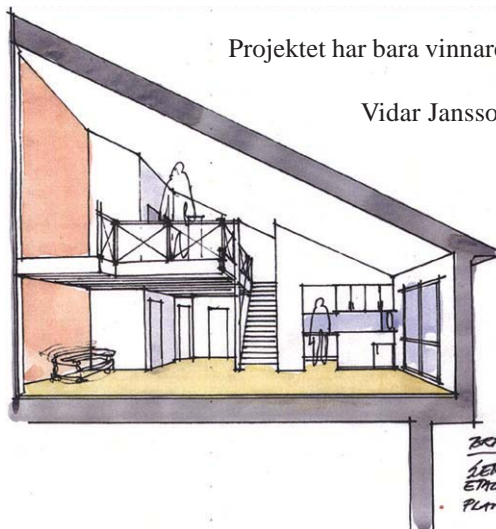
Men vilka ska ha etagelägenheterna högst upp? - Den ena ska jag ha och den andra Torsten Köhler, säger Lars.

Och visst är det underbart att den missprydande, grå byggnaden mitt i den annars så attraktiva kanalhamnen förvandlats till sevärdhet.

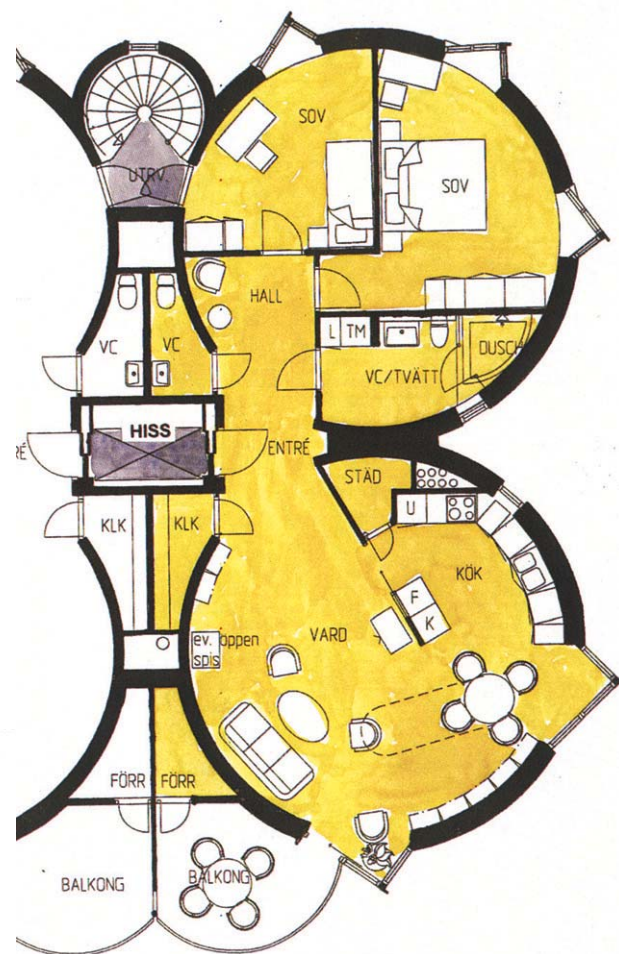
Hurra för sådana initiativ! En eloge till Mats Levander (arkitekt), Lars Wallberg och alla andra som bidrar till att förverkliga projektet.

Projektet har bara vinnare.

Vidar Jansson

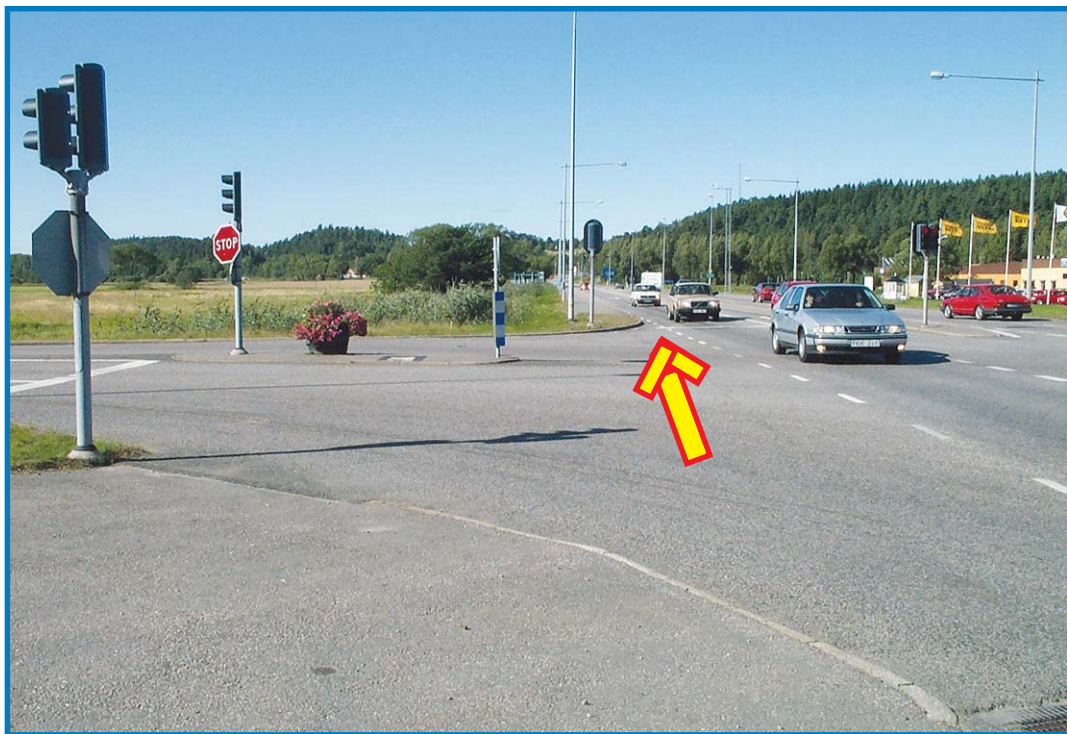
En "vanlig" lägenhet 3 rok

Övre etagelägenhet

Annons Beckers Bil
sänd direkt till tryckeriet

Farlig passage för cyklister vid Statoilkorset

En läsare ringde upp redaktionen för en tid sedan. Han berättade att han ofta cyklar i Söderköping med omnejd. Det finns emellertid ett ställe som inte verkar vara gjort för cyklister, upplyste han. Kanske en passage, som man rent av glömt att göra cykelvänlig. Den finns på E22 vid Statoilkorset. Kommer man till korset norrifrån (i riktning mot Söderköping) och cyklar på E22ans högra sida (på vägrenen), måste man, för att passera korset åka ut i bilarnas körbana. Någon annan, för ändamålet anordnad passage finns inte. Vill man svänga vänster mot Ågatan finns inget

övergångsställe. Inte heller något sådant över Väg 210.

Cyklandet i Sverige ökar. Antalet sålda cykelpaket längs kanalen likaså. Vill man få en bra lösning, så kanske en upprustning av gamla banvallen från kanalbron och in till Statoilkorset vore att föredra. En säker passage för cyklister måste i vilket fall som helt anordnas.

Med detta inlägg vill lilla tidningen framföra problemställningen och hoppas att situationen snart får en bra och trafiksäker lösning.

Vidar Jansson

Söderköpings Djurklinik

Den 1 oktober öppnar Söderköpings Djurklinik i tidigare Polimoons lokaler på Ringvägen intill Fixområdet. Inte mindre än 400 kvm är nu ombyggda till en ytterst modern djurklinik. Veterinär Krister Julinder kommer närmast från Valla Djursjukhus i Linköping, där han ledde verksamheten.

hans specialitet – nämligen artroskopi – tithålsoperationer. Krister Julinder arbetar för att rätta till defekter som uppkommit t ex vid en trafikolycka. Till honom kommer patienter från hela Sverige just för att han är den mest kunnige.

Inom området främre korsbandsplastik, är han dessutom världsledande. Sådana operationer utförs till 100% med tithålski-

rurgi (artroskopi). Vanliga operationer tar oftast lång tid att läka. Med artroskopi kan patienten själv lämna kliniken samma dag.

I dessa ämnen håller Krister föreläsningar och kurser för andra veterinärer. Kurserna kommer hädanefter att hållas på den nya kliniken i Söderköping.

Krister är givetvis inte främmande för att behandla

andra problem man söker veterinärhjälp för. Men hans specialitet är alltså ledoperationer för att hjälpa patienter med rörelseproblem.

Vidar Jansson

Inbjuder till

gammeldans

logen Vidar måndag 4/10 & 1/11 kl 19

TOYOTA

Auktoriserad Nissan och Toyota verkstad
Service och reparation även av övriga märken

BilTeknik
I SÖDERKÖPING AB

Margaretagatan 41 0121-21760 Fax 0121-15938

Kroon's
Massage & Hälsa

Vi utövar

- klassisk massage för ditt välbefinnande
- avancerad massagebehandling
- idrottsmassage
- triggerpunktbehandling

- Visste du att massage motverkar stress och oro - samt bidrar till ett bättre dagligt liv och bättre sömn?

Hos oss kan du också få info om Yoga och Yogakurser

Prova du också !

Ring: Mikael Kroon Dipl. Massageterapeut
0708-95 64 85

Anne-Louise Kroon Dipl. Massageterapeut
& Yogalärare 070-76 83 217

Skönbergsgatan 17 – Söderköping

KROPP OCH SJÄL I BALANS...

- är den filosofi som gäller för det nystartade företaget Kroon's Massage & Hälsa i Söderköping.

Mikael och Anne-Louise Kroon har tillsammans öppnat den lilla mottagningen på Skönbergagatan 17 mitt i centrum. Dit välkomnas nya och gamla massagekunder men också den som vill veta mer om yoga, eftersom det finns med i företagskonceptet som en del i arbetet för en

bättre hälsa.

Båda är diplomerade massageterapeuter och Anne-Louise även certifierad yogalärare.

Anne-Louise har arbetat med yoga och massage. Sedan ett par år tillbaka har hon arbetat med egna kurser och yogapass och samarbetar bla med Träningsverket i Söderköping.

Mikael beslutade sig att satsa på egen massagepraktik efter en mycket väl genomförd utbildning och egen erfarenhet av massagens positiva effekter för välmående och ett bättre dagligt liv. Att arbeta tillsammans och att kunna dela med sig av kunskap och erfarenhet har varit en ledstjärna för det nystartade företaget.

-Med tanke på att vi själva upplevt ett mer och mer

uppstressat arbetsliv med mer och mer pressade människor, så har det nya yrkesvalet varit lätt även om vägen fram varit ganska lång. -Vi känner oss väl rustade för att kunna ge våra kunder ett helhetsperspektiv för bättre hälsa och vi har egna positiva erfarenheter att dela med oss av.

Mikael arbetar gärna med kunder som vill ha behandling av idrottsska-

Dyra värmekostnader?

Vi säljer och installerar Sveriges mest sålda värmepump;

NIBE FIGHTER

- Bäst värmefaktor
- Tillräckligt med varmvatten
- Ett mycket bra pris

= Mest värme för pengarna

Ring oss nu för kostnadsfritt hembesök.

0121-10100
www.rorservice.se

Rörservice
Installationer och försäljning

dor och har redan en liten upparbetad kundkrets. -Men jag märker att det numer är mer "vanligt folk" som faktiskt har stora behov av behandling pga av stress som orsakat muskelvärk och andra problem som tex. dålig sömn. Vi kan med vårt helhetstänkande kring människan ge vissa råd om stretching, kost och genom yogan - rörelsers och inte minst andningens betydelse för ett bättre liv.

-Vi utför redan idag massagebehandlingar för företag och dess personal och kan referera till många positiva effekter utöver en mer välmående människa! Det är vetenskapligt bevisat att massage och beröring ökar förmågan till koncentration, kreativitet och tankeförmåga. Det ger också en ökad social kompetens, man blir mindre rädd, har lättare för nya kontakter och får lättare att samarbeta. Det behövs för att utveckla vårt självförtroende och för att ge oss själva en adekvat kroppsbild. Forskare har också funnit en rad andra positiva effekter på tillväxt, sinnesstämning och ökat immunförsvar. Mänsklig kontakt är helt enkelt nödvändig för

vårt välmående. Den motverkar stress och sänker blodtrycket.

Det ger företagen välmående medarbetare och mer välmående affärer !

Massagens positiva effekter kommer till starkare uttryck vid upprepade behandlingar och den stannar dessutom kvar. Efter att ha fått massage regelbundet en tid, räcker det med att "fylla på" med massage då och då.

Anne-Louise praktiserar och lär ut Yoga- Kundaliniyoga. Kundaliniyogan kom till västvärlden under 70-talet och har undervisats i Sverige på ett alltmer växande antal orter sedan 80-talet. Kundaliniyogan har sina rötter ur en mångtusenårig tradition i Nepal, Tibet och Indien.

Yoga är en väg till självkännedom och syftar till att skapa balans mellan kropp, sinne och själ. Detta uppnås genom kroppsställningar, andningsövningar och meditation. en sund och medveten livsföring.

”Efter 3 år kan vi se mycket goda resultat av våtmarksprojekten”

I höstnumret för 3 år sedan skrev lilla tidningen om Johan Bergströms nyanlagda våtmarker på gården Ormestorp. Det här reportaget handlar om hur det gått och om andra idéer som ägarna till Ormestorp genomför.

Gården Ormestorp

Gården, som ligger norr om Nartorp och är på ca 450 hektar, köptes 1989 av bröderna Johan och Magnus Bergström. Huvuddelen av marken utgörs av skog. På gården finns bl a ett mindre sågverk och ett alldeles nyanlagt mindre hyvleri, om vilket vi återkommer till längre fram i artikeln. På gården finns kor, får och lamor tillsammans. Alla djur vistas ute året runt.

Våtmarker - erfarenheter efter 3 år

Bröderna är glada över att de satsade på våtmarker. –Det vi hoppades på har överträffats med råge. Landskapet har blivit vackrare. Mångfalden har

ökat. Djurlivet är påtagligt rikare. Här finns havsörn, fler än förr, ja upp till 15 stycken har vi sett samtidigt vid en av de nyanlagda våtmarkerna. Det var en häftig syn! Andra rovfåglar har också ökat i antal, t ex kärnhökar. Här spelar nu näktergalar som aldrig förr. Och mängder av vadarfåglar syns. Tranor häckar. Och massor av sjöfåglar håller till i och kring vatten. Förutom de allra vanligaste sjöfågeln finns nu brunand, skedand och kricka. Och sångsvanar som häckar.

Klövsviltet har inte ökat. Inte vad vi kunnat se. Men viltet har gynnats av utspridda vatten. De tidigare slitna stigarna har ersatts med fler stigar, till fler vatten och stigarna är inte längre så hårt slitna.

–En av anledningarna till att anlägga våtmarker är ju, att dessa ska kunna ta omhand ämnen som ger upphov till övergödning. Vi

vill, att det vatten som vår gård lämnar över till andras ägor och som slutligen har sin destination havet, så lite som möjligt ska bidra till övergödning och havsdöd. Det har också lyckats. Vattenprover har analyserats dels från våtmarkernas övre del, dels från utloppet till grannen nedströms. Provresultaten visar ett allt bättre vatten nedströms.

–Men visst får vi en del jobb. Vattnen får inte växa igen. Kaveldun tenderar att ta över där vattnen är grun-

da, men vi har skaffat en enkel maskin som från båt klipper kaveldun. Naturligtvis inte allt. En del sparas. Det är vackert och tillhör ju landskap där vattendrag finns.

Minivåtmark

–Det är inte så dyrt att anlägga en egen liten våtmark. Kanske bara 5.000 kr. Det arbetet kan man klara på egen hand. När man ändå gräver för något, kan man passa på att ta några skopor där förutsättningar för vatten finns. Vattenspeglar är vackra. Passar överallt. Även i trädgårdar. Ganska snart etablerar sig lämplig växtlighet. Och ett rikare djurliv låter inte vänta på sig.

Några hektar stor och för tre år sedan anlagd våtmark på Ormestorp

EU-bidrag har till 80-90 % betalat Ormestorps vattenområden

– I de flesta fall ser utomstående inte mycket av resultaten från satsningar med EU-bidrag. Men med bidrag till våtmarker är det annorlunda. Där kommer det också andra till del. Rikare djurliv. Vackrare landskap och renare vatten.

–Vi gläder oss. Vi njuter. Och vi gläder oss att andra kan njuta.

Barnkammare för Gösodlingsprogram

En av våtmarkerna är högintressant för framtagning av gösyngel. Det är en grund och vid våtmark. Här är det tänkt att rom skall

spridas, yngel födas och växa ett tag. Vid lämplig tidpunkt sänks vattennivån i dammen. ”Gösbarn”, som följer vattnets väg ut, fångas upp och transporteras till skärgården för att växa upp i gösodlingar. – Ingen föreställde sig väl för 10 år sedan, att en olönsam, vattensjuk mark skulle bli barnkammare för gösodling... Okonventionella tankar måste till. Det har bröderna Bergström på Ormestorp.

Fläder och havtorn

Till det okonventionella hör att bröderna satsar på fläderframställning. I dag finns 3.500 plantor satta för 3 år sedan. De börjar nu kunna skördas. Uppköpare

Forts nästa sida

Fläderbär

**Söderköpings
Golfklubb**
011-70579

www.soderkopingsgolf.se
info@soderkopingsgolf.se

Söderköpings Golfklubb grundad 1983 erbjuder 27 välsköta håll i varierande terräng i mycket vacker miljö vid Göta Kanal. Anläggningen ligger nära regionen Linköping-Norrköping endast 25 min bilväg från Linköping och 10 min från Söderköping och Norrköping.

Under hösten 2004 kan vi erbjuda nya medlemsplatser i samband med att klubben öppnade nya nio håll under säsongen. Vi kan också utöka vår omfattande kursverksamhet samt arrangemang av konferanser och företagsgolf.

Vi erbjuder nu seniorer som tecknar medlemskap med spelrätt under hösten 2004 att spela fritt hela året ut. Vilken chans! Kontakta oss för mer information på tfn 011-70579

Den tredje nya slingan kan dessutom hållas åretruntöppen med ordinarie greener vid lämpligt väder. Vi har bra tillgänglighet för spel och varierar de tre slingorna varje vecka.

Ormestorp forts fr föreg sida
från bl a Danmark har hört av sig och vill kontraktera några ton! Inom kort ska plantorna utökas med ytterligare 3.500. Då blir troligen Ormestorp största producenten i Sverige.

Havtorn är nästa nisch. Bären från den plantan används bl a till framställning av saft, marmelad, gelé, sorbet och vin. Bären ger en multivitaminspray som innehåller de flesta vitaminer. Ormestorp är troligen den enda kommersiella producenten i landet. Satsningen påbörjades i år. Plantorna kommer från Finland, som tillsammans med de baltiska staterna ligger långt framme vad gäller produktion.

Hyvleriet
Sågen på gården har funnits länge. Men eftersom bröderna tänker i annorlunda banor, så har de en nyinskaffad hyvelmaskin, som relativt enkelt kan

ställas om till att framställa alla möjliga sorters lister (profiler). –Vi har skaffat det här för att kunna tillgodose efterfrågan på udda lister i små serier. – Kom hit med en liten bit av

en gammal list och vi tillverkar exakta kopior!

Honduras - att tänka i andra banor...

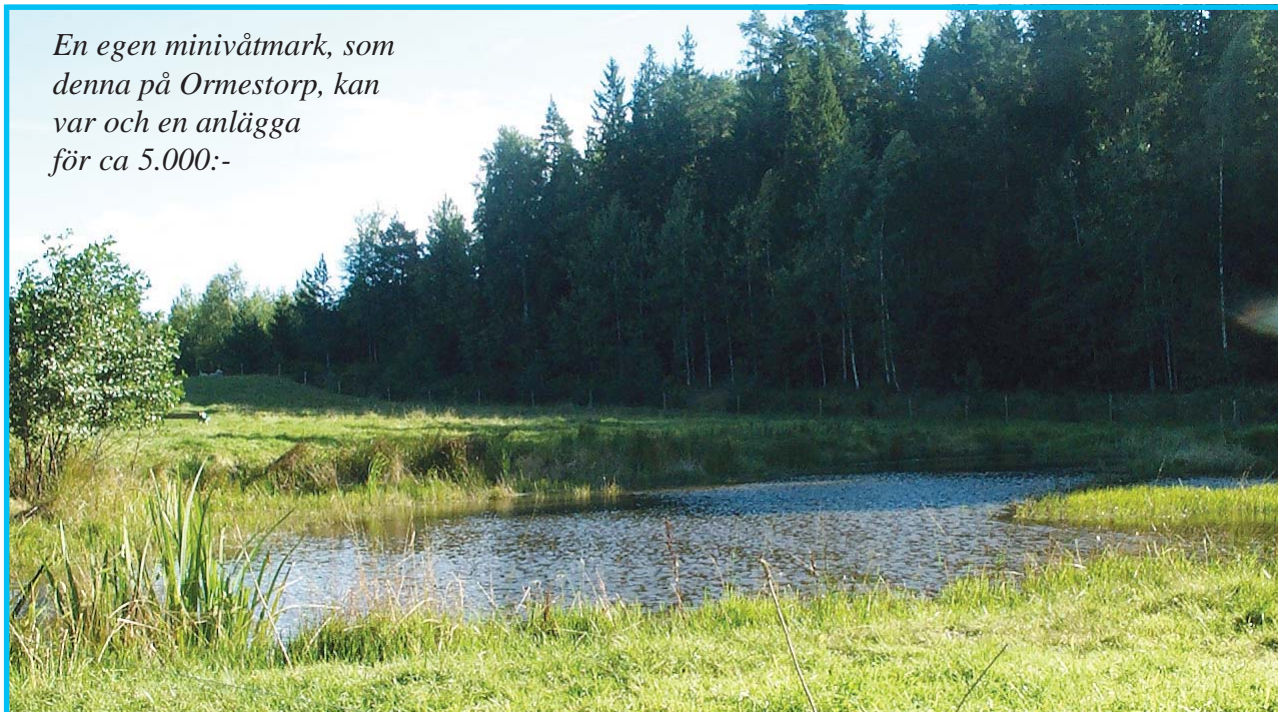
I Honduras (i Mellanamerika) har Johan och Mag-

nus köpt en jordbruksfastighet! Den är omkring 150 ha, men ska, om allt går i lås, utökas. Idén tog sin början när Magnus arbetade med jord- och skogsbruk inom bi-

ståndsorganisationer i Honduras. Där var varmt och fuktigt. Ett idealiskt klimat för växtlighet. Till sin förvåning kunde han konstatera att ståtliga träd med en diameter på 65 cm endast var 15 år gamla! En otrolig tillväxt på bara 15 år. Honduras anses vara ett stabilt land. Ett bra land att satsa tillväxtkapital i. Tänk och gjort...Nu driver bröderna ett bolag i Honduras. De har anställda som sköter produktionen. Och "som grädde på moset" ligger gården högt och med underbar utsikt över vita sandstränder och Karibiska Havet.

D'ä'ni...

Vidar Jansson

Nya, förvånande "turer" inom Sankt Anna pastorat

Majoriteten av kyrkorådet i Sankt Anna pastorat fortsätter att jonglera.

Under mycket lång tid har vaktmästarna kört organiskt avfall till en kompost några hundra meter från Mogata kyrka. Ingen har uppmanat kyrkan att söka annan plats. Enligt Gunnar Fredriksson, miljöchef på kommunen, kan kyrkan troligen använda komposten 50 år till.

För en tid sedan lade kyrkorådet ändå fram ett förslag om hur vaktmästarna vid Mogata kyrka skulle få närmare till sin kompostanläggning. En ny anläggning föreslogs ligga mitt i Mogata, alldeles intill kyrka och bebyggelse. Ett massivt motstånd mötte kyrkorådets förslag och planerna avskrevs.

I det här läget verkar det som om ett av kyrkans otaliga snillen varit framme. "Vi bygger en kompost i Skällvik! En kompost, som kan utnyttjas av både Skällviks och Mogatas kyrkor."

Sagt och gjort. Och nu står en stor kompostanläggning, som bilden visar, alldeles intill kyrkvägen i Skällvik. Det är bara skylten "sevärdhet" som saknas.

Något samråd med Sockenrådet före bygget förekom inte. Inte heller har kommunens miljöchef rådfrågats.

Varför placerades inte komposten utanför granhäcken? På lämplig plats har kyrkan gott om mark utanför. Där

skulle den ha fått en något mer diskret placering.

Till kompostanläggningen i Skällvik är det från Mogata 20 km tur o retur att köra. Det kostar att transportera. Det förstör miljön. Det tar extra tid från annat angeläget arbete. Och tid är pengar.

Finns det överhuvud taget något man vunnit på åtgärden och som motiverar den? - Knappast...

Men bortkastade skattepengar både är det - och blir det framöver. Som vanligt i Sankt Anna pastorat.

Varför behålla det enkelt och billigt för sig, när man kan krångla, förfula och fördyra?

Vidar Jansson

Hösthandla
*ur ett brett
strumpsortiment
till mycket bra priser*

Öppet måndag - torsdag 8 -18
fredag 8 - 1630

Välkommen till

Medisox

Fixpunkten
0121-15940

10 % mot uppvisande av denna kupong
Gäller tom 1/12 2004
Medisox

Nartorps gruvor

Del av en modell över gruvdriftens centrum

Malmfyndigheten vid Nartorp upptäcktes år 1808, där malmådern syns i berget vid Parkschaktet. Någon brytning kom inte igång förrän 1817.

Under åren 1817-1832 bröts malmen för Finspångs bruks räkning. Även Åtvids, Borkhults och Eds bruk var köpare av malmen. Under denna period arbetade 10 man med brytningen. Vid sprängningen laddade man med krut, med en förladdning av tegelmjöl och tände med svavelbuntar. Malmen transporterades med oxfor till Sunnsta i Ringarum och därifrån till Borkhult.

1832 nedlades brytningen på grund av rasrisk.

1840 gjordes en ny inmut-

ning och driften återupptogs av de tre Nartorpsbönderna som då var markägare. 1846 såldes gruvan med tillhörande torp till ett nybildat bolag där bland annat Överums bruk och Adelsnäs ingick. Till disponent för gruvan och arrendator till Nartorps gård antogs löjtnant Sten Albin Cullberg. Brytningen som nu åter skedde i Storgruvan var tvungen att avbrytas 1848 på grund av rasrisk.

År 1850 bröts ett nytt schakt som kallades för "Ettan" och ett år senare togs ytterligare ett schakt upp: "Tvåan". Samma år rasade Storgruvan samman. Malmen fraktades då till Ed och Borkhult. 1860 började man transportera malmen till Glädjan vid

Gropviken, för vidare transport med prämar.

1873 såldes gruvan till Nartorps Gruvaktiebolag med Finspångs, Ankarsrums och Överums bruk som intressenter. Nu togs ytterligare 2 schakt upp och man började använda dynamit som sprängmedel. Sprängningen blev nu mycket effektivare. Problemet med vattnet blev större ju djupare man sprängde. Därför byggdes

1875 ett vattenhjul som var 15,5 meter i diameter och med en skovelbredd på 60 cm samt en 150 m lång Polhems stånggång till gruvan för att driva pumparna. I januari år 1900 kom elden lös i hjulhuset som delvis spolierades. Vattenhjulet reparerades och var i drift till 1915. För att driva hjulet togs vatten från sjön Trasken och forslades i trärännor. Malmen transporterades nu till Frugelöts brygga vid Gropviken för vidare transport med skutor.

1911 såldes gruvan ännu en

gång, nu till en tysk firma vid namn Bachurner Verein für Berghalt und Cuistahl. Den bildade dotterbolaget Stora Långvik Gruv Aktiebolag med Nartorp som underavdelning. Nu började den intensivaste och sista perioden vid Nartorps gruvor. Den modernaste gruvtekniken införskaffades med bland annat tryckluftsdrivna bormaskiner. En omfattande byggnation började 1912. Ett nytt ledschakt för 2 hissar upptogs, vilket kallades Parkschaktet. En 14 m hög lave, ett anrikningsverk och

maskinhus byggdes samt en ny ångmaskin installerades. 1913 var verksamheten febril och då byggdes bl.a. såghus, skrädhus, en 25 m hög skorsten och ett maskinhus.

Till Björnvik anlades en 6 km lång linbana, där en mottagningsstation för malmen byggdes samt en 50 m lång och 10 m hög kaj, vid vilken malmbåtarna lastades. I oktober samma år utskeppades den första malmlasten på 350 ton till Tyskland.

1927 upphörde brytningen.

THOMSON SCENIUM ...för det senaste inom TV

- Liten och lätt: Den bästa Thomson-tekniken för en riktig hemmabioupplevelse och perfekt integrering i hemmiljö.
- DPL MT-teknik (Digital Light Processing) med DMD-matris på 1 280_720 och Progressive Scan. Den nya tekniken ger högre bildkvalitet med bättre klarhet, kontrast, färg och geometri med vidvinkel utan bränneffekter.
- Tre scartuttag - S-Video, AV, Audio: flera enkla anslutningsalternativ för optimal digital och analog bildkvalitet.
- Virtual Dolby TM Surround Prologic II (40W musikeffekt) - SRS TruSurround XT och grafisk utjämnare. Du kan njuta av bioljud utan extra högtalare, och med tydligare dialog och basförstärkning.

- Den ultimata tekniken för en fullkomlig upplevelse med LCD-skärmen som har inbyggd kanalväljare och Hi-Pix-behandling.
- Ljusstyrka: 550 cd/m2 och kontrast 500:1. De bästa värdena i klassen ger utmärkt bild även under dåliga ljusförhållanden.
- 170 graders bildvinkel för att du ska kunna njuta av bilden från olika platser.

- Den ultimata tekniken för en fullkomlig upplevelse med LCD-skärmen som har inbyggd kanalväljare.
- Ljusstyrka: 550 cd/m2 och kontrast 500:1. De bästa värdena i klassen ger utmärkt bild även under dåliga ljusförhållanden.
- 170 graders bildvinkel för att du ska kunna njuta av bilden från olika platser.

- Den ultimata tekniken för en fullkomlig upplevelse med LCD-skärmen som har inbyggd kanalväljare.
- Ljusstyrka: 550 cd/m2 och kontrast 500:1. De bästa värdena i klassen ger utmärkt bild även under dåliga ljusförhållanden.
- 170 graders bildvinkel för att du ska kunna njuta av bilden från olika platser.

**SÖDERKÖPINGS
RADIO TV**

Margaretegatan 2 0121-13200

Skoningslöst erbjudande!

Börja träna nu! Ta första steget så visar vi vägen till ett skonsammare liv.

» Sko dig på vår bekostnad!

Bli medlem nu och du får en vänstersko. När du har tränat 5 gånger på 3 veckor får du hämta ut din högersko.

» Dessutom får du:

- 3 Ta med en vän kort
- CMS Travelpass som ger dig fri träning världen runt

Allt till ett värde av: 2600 kr*

Erbjudandet gäller tom 30/11 2004

Fix Punkten Ringvägen 44 Söderköping
0121-14261

STOCKHOLM • SYDNEY • PEKING • NEW YORK • HELSINGFORS • SÃO PAULO • TALLINN • TORONTO • WWW.CMS-TRAVELPASS.COM

Medlem hos en - medlem hos alla!

RING 0121-14261
DU HAR ALLT ATT VINNA!

TRÄNINGSVÄRKET

CMS SWEDEN

En gruvarbetare minns...

Intervju med Gösta Ohlsson i Malmkullen den 8 mars 1989

Gösta föddes den 6 nov. 1905. Hans föräldrar hette Karl och Maria Ohlsson. Familjen fick 4 barn, 2 pojkar och 2 flickor. Brodern var Erik Olsson, vars berättelse vi tidigare har inspelat på band i vårt arkiv, också han gruvarbetare. Göstas far Karl Ohlsson kom ursprungligen från Trårum, Bråta, men flyttade sedan till Nartorp och började där som gruvarbetare. De bosatte sig i den så kallade Strömmingskåken som låg alldeles intill gruvområdet.

Det huset flyttades senare ner till Börrum och blev lärarbostad där. Gösta gick alla sina skolår i Kullborgs skola. Läraren hette Maria Eriksson. När han slutat skolan började han gå med posten mellan Sjögerum och Ormetorp. Vid 15 års ålder blev han anställd vid Nartorps gruvor som smörjare vid linbanan, som hade sträckning Nartorp - Björnvik. Detta innebar att han fick smörja malmvagnarna. Det var säkert ett mycket krävande arbete för en som bara var 15 år. Roliga minnen skymtar fram under Göstas berättelse. En rolig men efter vad vi kan förstå ganska farlig lek var att busåka på linbanan. Då hoppade man i malmkorgarna på ett lämpligt ställe. Bäst vid den s.k. krutbacken. Där var väldigt lätt att kliva på för där fanns ett högt berg. Sedan fortsatte färden till "Vinkeln", som var belägen vid Uggletorp. Där fick grabbarna stiga av men kunde sedan fortsätta igen ner mot Ytterå. Gösta berättar att han och en pojke som hette Georg Pettersson blev hängande i en linkorg över Uppängen på 15 meters höjd. Men allt slutade lyckligt.

Med tiden började Gösta att lasta malm i korgarna till linbanan. Ungefär 200 vagnar lastades på ett skift, och i varje vagn gick det omkring 400 kg. Han arbetade även vid urlastningen i Björnvik. Under första världskriget var det stor efterfrågan på järnmalm, särskilt på malmen från Nartorp, eftersom den var mycket järnhaltig.

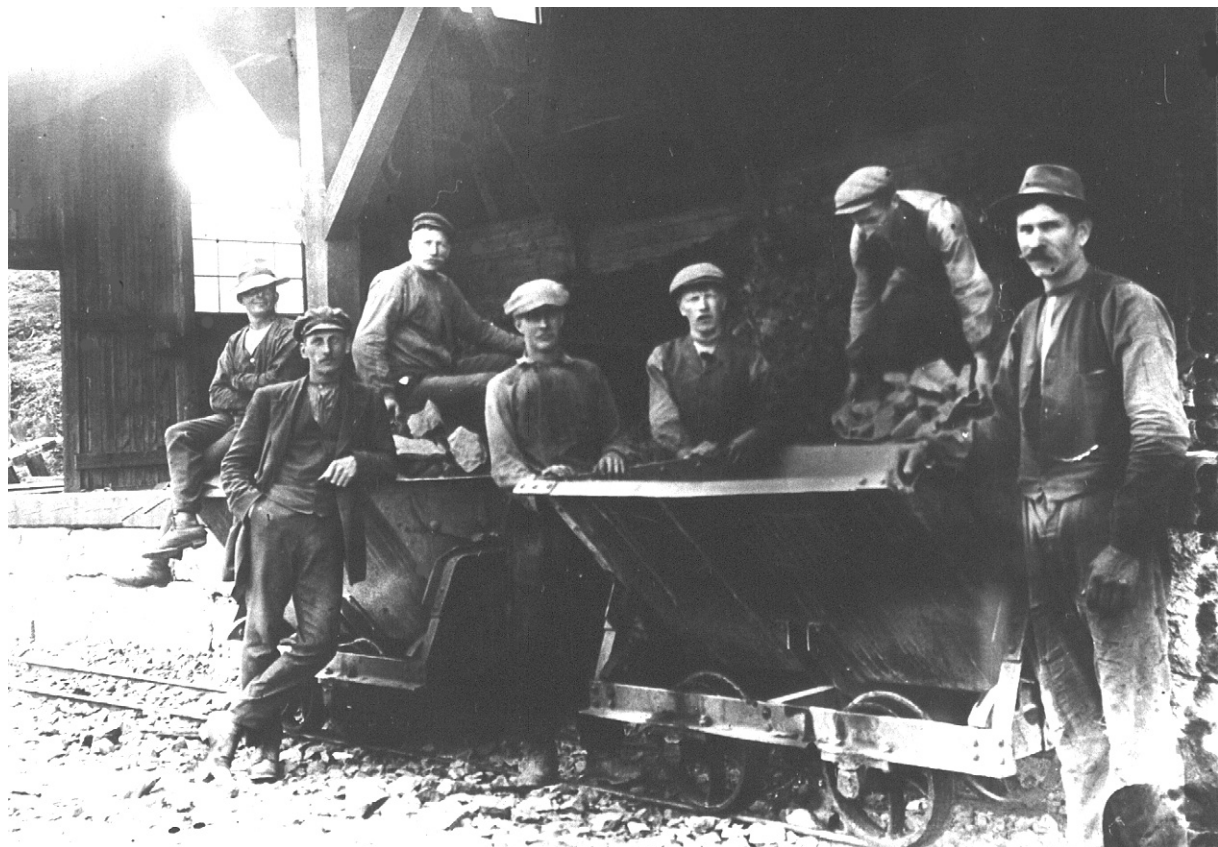
Ibland kunde det ligga upp till fyra fartyg i Gropviken och vänta på lastningstur. Den tyska besättningen bestod som regel av trevliga pojkar berättar Gösta. Det gick bra att komma överens med dem. Språkbarriären

satte ju förstås hinder i vägen. Han tror att de hade det ganska eländigt på båtarna de här grabbarna. Det var ju mitt i ett brinnande världskrig och kanske det inte alltid fanns så mycket för dem att äta. Glada var de trots allt, för när det var dans vid festplatsen i Nartorp då kom dom, gärna bärande på en korgsäng fylld med sprit mellan sig. Spriten som hade undgått tullens ögon, såldes sedan i smyg på festplatsen. Och dansa kunde dom, minns Gösta, måhända ett populärt inslag i den nartorpska vardagen.

Hit kom också gruvarbetare från alla håll i landet, ungarlar eller med familjer. För det ändamålet byggdes arbetarbostäder, 11 hus med 3 lägenheter i varje. De byggdes vid bl.a. Uppängen, Björkeberga, Uggletorp och Betlehem.

Så gick åren sin gilla gång, sorgliga händelser avlöste de glada och lyckliga. Tre svåra olyckor inträffade i gruvan. Den svåraste var 1918, då tre män omkom. En storstrejk inleddes också. Den pågick i över ett år och drabbade gruvarbetarfamiljerna mycket hårt. Man hade bildat en fackförening här och den hade till följd att arbetarna protesterade mot de alltför låga lönerna. De hade ju ett slitligt och oerhört riskfyllt arbete i underjorden och tyckte med all rätt att de var värda mer. En uppgörelse kom dock till stånd så arbetet kunde börja på nytt. En kväll i november 1927 kom så det dystra beskedet om gruvans nedläggning. Gösta minns så väl när verkmästaren Axel Furéh kom med budet. Vi satt några stycken gubbar och spelade priffen den kvällen, nog hade vi kanske anat något, att det var slut med gruvan men det kom ändå som en chock. Den 15 december var arbetet slut och många flyttade härifrån.

Männen fick alltså börja se sig om efter andra arbeten, vilket inte var så lätt om man ville bo kvar på trakten. Ingenjör Goldkuhl hjälpte en del av dem till jobb vid Intrånget i Dalararna. Dit flyttade Goldkuhl själv och Gösta följde efter. Han stannade där i 2 år och arbetade i gruvan hela tiden. Men sedan blev det Nartorp igen. Gösta fick jobb som skogsarbetare för Holmens bruk. Han gifte sig med Inga från Betlehem, dotter till stenhuggare Pettersson även kallad Sten-Pelle. Paret bosatte sig här, i det hus som kallas

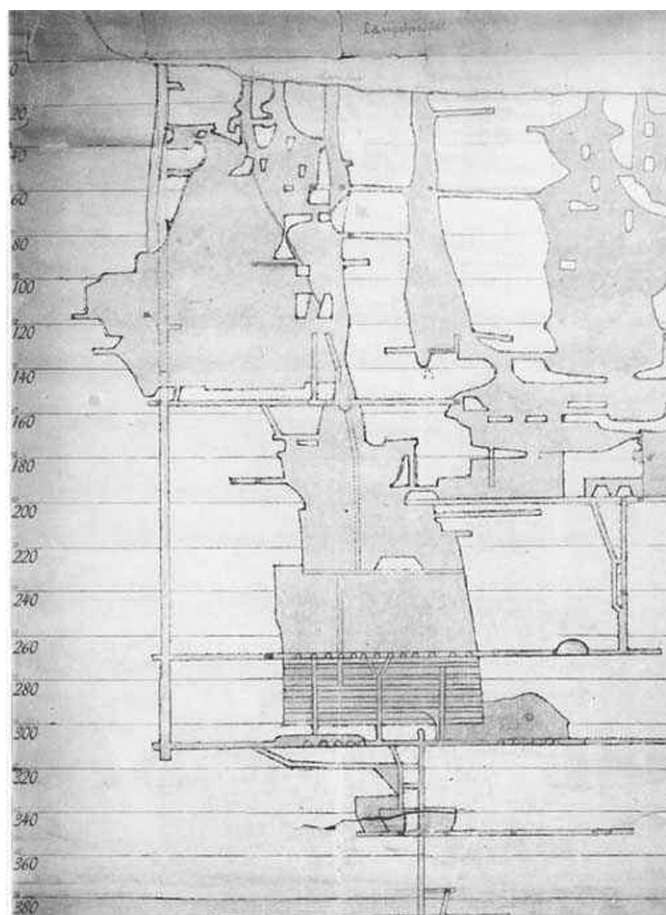

Berget och ligger nära gruvområdet. Här bodde de till Göstas pension, då de flyttade till Söderköping.

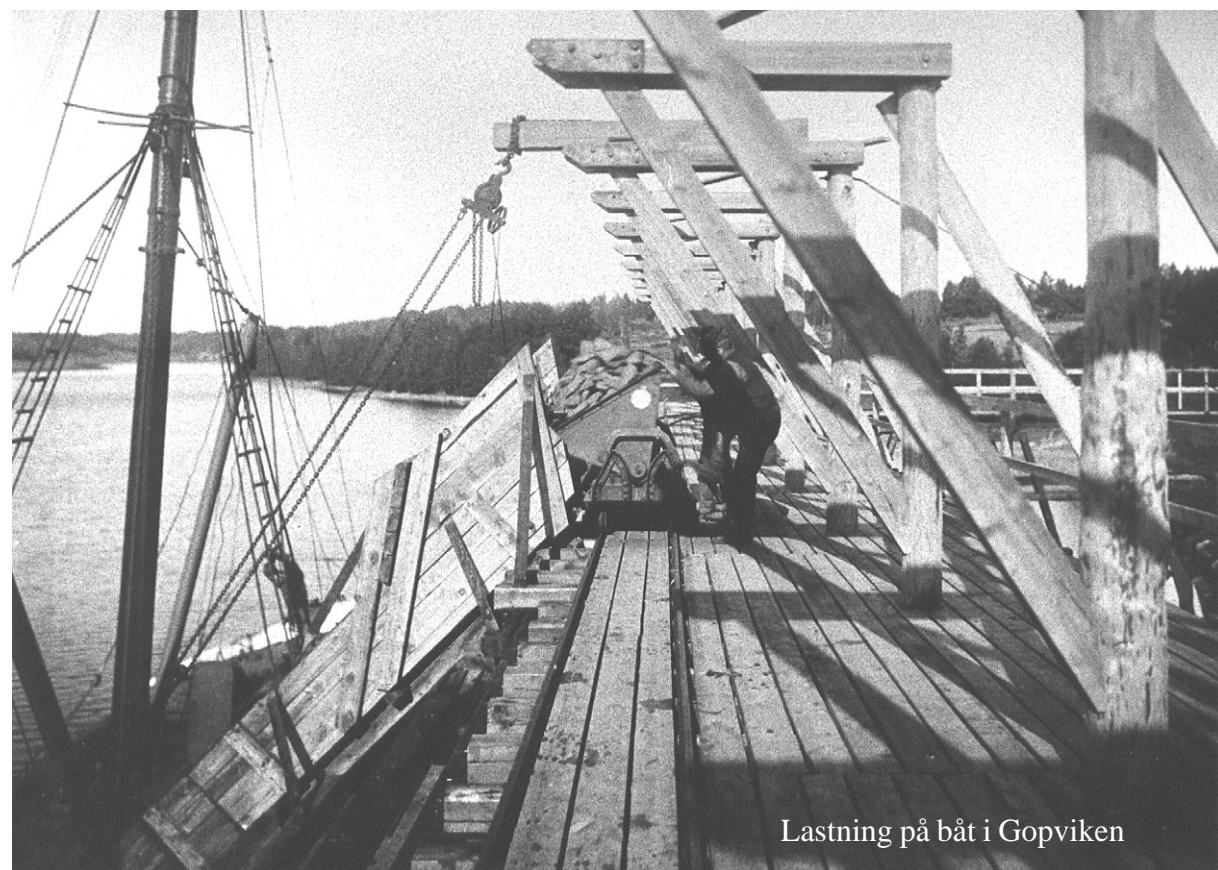
Gruvområdet består av 7 st schakt. Det djupaste schaktet var vid nedläggningen 440 m och var ett så kallat provschakt. Någon malmbrytning skedde inte djupare än på 375-metersnivån. Malmfyndigheterna var belägna i en ost-västlig utsträckt järn-malmsförande zon med en känd längdsträckning av ungefär 300 meter. Malmarean var både på 200- och 308-meters nivåerna 1200 kvadratmeter. Järnmalmen förekom som oregelbundna koncentrationer magnetitfattigt skarn med inslag av kalkpartier.

Historien om Nartorp, gruvdriften och människorna finns på en utförlig hemsida <http://kc.soderkopings.se/nartorp/nartorpframe.html>

Allt material publicerat med tillstånd av Hembygdsföreningen

Djupprofil av gruvorna.

Lastning på båt i Gropviken

nsi
data Fix

Service, underhåll, försäljning, support.
Programvaruutveckling.
Datorer och kringutrustning
Telefon: 0121 - 21 859
www.nsifix.se

FIX BLOMMOR

TEL 0121 - 10010

Torsd. Fred. Lörd V40

LJUNG (Erica)

Max 8 st/hushåll

20 (ord pris 25:-) /st

Medtag annons! Namn.....
0121-10010

www.lumiere.nu/tartfixarn

Tårter
Smörgåsar
Smörgåstårter
Hembakat bröd
Exotiska bricker

TartFixarn

Fix-området 0121-15555 0739-624646

BILVÅRDS CENTER
Nu Erbjuder vi

Biltvätt 10 st ord.p. ~~1500:-~~
Utvändig handtvätt **NU 1200:-**

Lackskydd ord.p. ~~2495:-~~
NU 1995:-

Erbjudandet gäller t.o.m. 8/10

BILVÅRDS CENTER
FIX-PUNKTEN - SÖDERKÖPING
OBS! OBS! NYTT NR 0121-260 860 OBS! OBS!

Fynda och känn dig rik i vår Loppisbutik
Har du något att skänka?
Ring 0121-12915! Vi hämtar gratis!
Vi har insamling av kläder till Lettland

Fixpunkten öppet vard 10 - 18, lörd 10 - 14

Östergötlands
www.jofotex.se

största tygaffär

Höstens läckra gardin- och modetyger hittar Du här!

JOFOTEX

Vi har öppet:

Vard 10-18

Lörd 10-14

Sönd 11-15

Välkomna!

SÖDERKÖPING
0121-134 40

Massor av
Hösttyger

Tyger

Försäljning av kaminer och kakelugnar.

Insatser till öppna spisar samt montering.

Se vår utställning av friggebodar och lusthus vid Beckers Bil.

LBM AB

Lasse Larsson

Tel: 0121-216 18, 070-55 216 18

Michael Rask ny ägare till BilvårdCenter "Verksamheten kundorienteras"

Thomas på Tryckhuset levererar den nya skylten till Michael Rask (till vänster i bild)

För en tid sedan blev det känt att Michael Rask, känd företagare och politiker i Söderköping, tog över Bilvårdcenter på Fix-området.

Nyheten spred sig snabbt och många företagare med-

delade sin avsikt att bli kunder. En bättre start får man leta efter...

Anläggningen har iordningställt för stordrift. Hjälpmedel har anskaffats för att underlätta för de olika arbetsmomenten. Och

snart beräknar Michael att kunna få dubbel yta till förfogande, nämligen Mandamus garage för traktorer och redskap. Det behöver Mandamus inte längre eftersom fastighetsarbetet på Fix-området är utlagt på entreprenad.

"Vi har noga tänkt på hur arbetet bör bedrivas på effektivast möjliga sätt. Vi planlägger därefter. Med dubbel yta får vi också dubbel kapacitet."

"Kunder ska få inloggningskoder till vår hemsida

Vitvaror
Hushållsprodukter
Belysning
Elmaterial

Vi reparerar även vitvaror alla fabrikat

elkedjan

Fix-punkten 0121-13185

Friggebodar ~ Fritidshus ~ Garage
Tegeltak ~ Övriga snickeriarbeten

Allt efter kundens önskemål!

STAFFANS TRÄVAROR

0121-15064, 070-761 70 98 (Fix-omr)

och där logga in sig och själva välja den tid de vill ha fordonen åtgärdade. Ett helt eget system för detta tillverkas nu av dataföretaget It-hantverkarna i Norrköping. De som bara vill ha bilen tvättad ska inte behöva vänta en vecka. Logga in och ta en ledig tid bara. Verksamheten blir som tidigare biltvätt och bilrekond.

”Första tiden har vi nu öppet vardagar till 18. Lördagar från 9-14. Men vi går sakta men säkert mot en helt kundanpassad verksamhet. Vi vet nämligen att våra kunder inte gärna vill avvara fordonen under dagtid, då är de redskap som anställda måste ha tillgång till. Idealet är att vi tar omhand bilen då

kunden slutar för dagen. Och återlämnar den när nästa arbetsdag börjar. Att göra arbetena när kunden inte behöver fordonet helt enkelt. Det vore bäst för båda parter. Och billigast. Och mindre stressande än med väntande kunder. Vi vill gå mot en helt kundanpassad verksamhet!”

”Det här är ett litet familjeföretag. Min hustru Viveka och jag kommer att finnas här. Och så har vi tills vidare två duktiga medarbetare i Tobias och Jimmy.”

”Här ska vi ge järnet. Minst 110 % !”

Kunder lilla tidningen talat med är mycket positiva till företagets syn på service.

”Sådana tankegångar borde givetvis genomsyra samhället i stort. Tyvärr finns tendenser i motsatt riktning. Öppettider och service på banker t ex, säger en kund lilla tidningen samtalat med.

”Hoppas att Michaels entusiasm och kunskap som företagare ska smitta av sig.”

Lilla tidningen önskar alla på Bilvårdcenter lycka till.

Vidar Jansson

Fix

Tobak
Video
Godis

Ringvägen 44 614 33 Söderköping
Tel 0121-15777, Fax 0121-29154

Öppet 10-22 alla dagar

Vi firar 2 år
otroligt erbjudande

Vi har köpt 3000 kg
Fazer kvalitetchoklad
i lösvikt

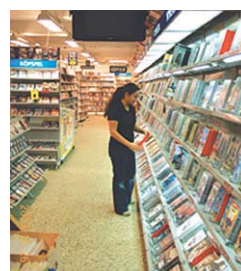
Geisha, Dumle,
Malibo whisky & coffe,
Admiral Nutino, Toffi
mm

Fira med oss - hjälp oss
att tömma lagret

3.90/hg Gäller så länge lagret räcker
Störst på Film och Godis

ALLTID SENASTE NYTT
Välj mellan över 7.000 VHS
och DVD filmer att hyra.

Över 300 sorter godis i
lösvikt av högsta kvalitet.
Alltid 5.90/hg

3 VHS & DVD 3 dag 50:-
6 VHS & DVD 6 dag 100
Nyheter 40:- (2 för 70:-)

Tumma inte på kvaliteten.
Köp godiset i lösvikt hos
oss du också.

Smaklig höst önskar Lena med personal

MÖBELVARUHUS
Antikt & Begagnat 1.000 kvm

Försäljningen öppen vardagar 12 - 19, lörd - sönd 11 - 16

Fix-punkten Söderköping

— AUKTIONER —

KÖPER - SÄLJER - FÖRMEDLAR

Stadsauktioner en gång per månad Auktionsverket

Hela hem - Enstaka lösöre - Möbler - Bruksföremål
Glas - Porslin - Tavlor - Konkurslösöre
Bilar - Båtar - Jordbruksmaskiner

Hämtar - Packar - Städare - Röjer

0121-21110 0704-649871

FIX PUNKTENS
SKO & NYCKELSERVICE

Cykelreparationer
25% på däck och slang

Lagning av Dragkedjor
Skinnjackor & Kapell

0121-14765

Braskens Krog

Läckra
Nyheter

Kycklingtallrik & Kycklingrulle

Fixområdet 0121-15048

Allt inom glas

ALL-GLAS AB

Fixområdet

0121 - 21200

**Fastighetsägare
Villaägare – Entreprenörer
Lantbrukare – Åkeriägare**

Priset på eldningsolja är ju väldigt högt och vi oljehandlare får skulden för detta. Men sanningen är ju att skatter och moms är den stora boven i dramat.

Du får alltid personlig service hos oss på
Värmecenter Eldh & C:o

**RÄNTEFRI DELBETALNING FÖR VILLOR.
INGEN FAKTURERINGSavgift.**

*Diesel- och Eldningsoljor
kommer från Qstar Oil AB.
Smörjmedel från Mobil Oil AB, ledande
på svenska smörjmedelsmarknaden.
Allt till bra priser.
Order över 200 L fraktfritt.*

VÄRMECENTER

ELDH & C/o Qstar Oil AB

 Diesel & Eldningsoljor Smörjmedel

Tel 0121-155 90 – 011-16 68 40

Fax 0121-155 99

Bröllopsmäss

**17:e oktober
Göta Salonger
Söderköping**

Få inspiration av mässans utställare,
se blommor, ringar, tårter, naglar,
bröllopsbilder, håruppsättningar,
bröllopsklänningar, stor modevisning mm.

Öppet kl. 11-17

se mer information på

www.giftaoss.nu

Björnäventyr i Draculas land *av Björn Esping*

Varg på Husby

Hösten 1999 såg jag en varg i skogsbrynet några hundra meter från vår bostad på Husby säteri utanför Mogata. Helt säker är jag förstås inte. Jag såg något grått bland träden.

Den försvann snabbt iväg djupare in i skogen. Den studsade inte fram som en hund utan mera flöt fram. Senare fick jag höra att varg setts ungefär samtidigt både vid Stegeborg och utanför Mogata. Samma höst sa min granne som är

jägare att han hört ett rytande inne bland träden. Han var övertygad om att det var en björn. Vid den tiden hade björn rapporterats på flera håll i Syd-sverige.

Transylvanien

Själv är jag inte jägare men jag uppskattar naturen väldigt mycket. För mig är det något mycket stort att få se de stora djuren och speciellt de stora rovdjuren. Jag blir starkt påverkad av

**LODDBY
BETONG**

SÖDERKÖPINGNS NYA BETONGSTATION

ER LOKALA BETONGLEVERANTÖR

ETT FRISTÅENDE
FÖRETAG I BETONGBRANSCHEN

0121-14190

**Nu 3 guldsmeder
i Söderköping**

Håkan Lundgren

Stig Wallman

Gabriella Wallman

**GULD
MAKERIET
i Söderköping**

Storgatan 5

0121-15533

Din personliga begravningsbyrå

som även gör hembesök

Fondkistan ANIMA

Rosmarie och Karl-Thore Magnusson

Vi ombesörjer även: hämtningar i hem
och äldreboende - borgerliga
begravningar - bouppteckningar
- testamenten - försäkringsärenden

Tel: 0121-14444

Jour dygnet runt
www.fondkistananima.se

sådana möten. I somras bar det därför iväg till Karpaterna, Draculas berg i Transylvanien i Rumänien. Här finns nämligen Europas största stammar av björn, varg och lodjur. Ungefär 5500 björnar (hälften av Europas björnstam), 3500 vargar (mer än en tredjedel av Europas vargar) och 2000 lodjur (en tredjedel av Europas stam) samsas i Transylvanien som är ett område stort som Götaland eller femtedelen så stort som Sverige. Vi kan jämföra med Sverige där vi har mellan 1635 och 2840 björnar, 66-80 vargar och cirka 1200 lodjur. Riksdagen har bestämt att rovdjuren, inklusive järven, bör få sprida sig inom sina naturliga utbredningsområden och återkolonisera områden i södra och mellersta Sverige där de i stort sett utrotades redan under 1800-talet. Man har uppställt vissa minimimål som för björnens del uppnåtts. Speciellt björnen har återhämtat sig oerhört bra. I början av 1900-talet fanns det blott 130 björnar i hela Sverige.

Hur farliga är djuren?

Är björnen farlig? Under perioden 1750-1962 har 75 fall rapporterats i Sverige där människan skadats (48) eller dödats (27) av björn. Nästan samtliga olyckor har ägt rum i samband med jakt och i de flesta fall har björnen blivit sårad och därefter attackerat. Några olyckor har inträffat när björnhonan har känt att hennes ungar hotats. I vissa fall har björnen attackerat när människan ofredat hennes ide. Björnen liksom vargen, lon eller järven anfaller aldrig oprovoceerad! Den senaste dödsolyckan med björn inträffade 1902 då en jägare dödades av en skadskjuten björn.

Hur är det med vargen, gråben? Vid genomgång av Värmlands kyrkböcker under 200 år upptäcktes bara noteringar om två vargdödade barn. I några

socknar i Dalarna-Gästrikland dödades 8 barn men det rörde sig om en varg som under fångenskap mist sin naturliga rädsla för människan. Vargen och lon är extremt skygga och flyr liksom björnen och järven människan om det är möjligt. Det är därför de så sällan ses.

Rovdjuren är dock rovdjur och måste ha mat. Det är där problemen uppstår. De ger sig på får och renar när det är ont om annan föda.

Björngömsle

Allt nog, vi kom till Karpaterna och vi fick vid tre tillfällen se sammanlagt sex björnar. Vid ett tillfälle fick vi se en björnmamma och hennes två ungar men det var från relativt långt håll, kanske 40 m, uppifrån ett björngömsle. Vi hade suttit och tryckt i många timmar då en björnunge plötsligt, när det börjar skymma, skuttar ut i gläntan där åteln, ett hästkadaver, var upphängt. Den ställer sig upp och vädrar och närmar sig försiktigt kadavret. Efter en stund kommer den andra ungen.

- Det är en stor björn uppe i skogsbrynet, säger vår dotter Klara. - Det måste vara mamman. - Jag ser den också, säger Karin i den andra familjen som också var med. Jag ansträngde mig men kunde inte se den. Mamman höll sig försiktigt i bakgrunden och jag såg henne aldrig. Det blev snart så mörkt så vi inte kunde se och vi fick ta oss därifrån efter att först ha gjort björnarna uppmärksamma på att vi var där.

De andra två björnupplevelsorna tilldrog sig vid soptunnorna - först i staden Brasovs utkant och sedan, som jag nu ska berätta om, utanför ett hotell uppe i Bucegimassivet.

Björn bland soptunnorna

Vi hade vandrat uppifrån bergskammen på 2200 m

och ner i dalen och letade efter övernattningsställe. De mer genuina cabanas i dalen var fullbelagda så vi hamnade, till barnens glädje, på ett stort sjuvåningshotell med swimmingpool. Det var verkligen en kontrast mot mycket av det andra vi sett.

- Här måste det finnas björn, hade jag sagt till Nils då vi letade efter övernattningsställe. När vi senare på kvällen satt och åt frågade jag kyparen om det inte fanns björn här. - Jodå, de kommer varje kväll. - Jag kan säga till när de kommer. Vid tiotiden började hundarna utanför att skälla. - Nu är den här, sa kyparen. - Ni kan gå ut på terrassen och ta trappan ner så ser ni honom. Gudrun och jag kröp ut genom fönstret och ut på terrassen och nedför trappan som han sagt och tog några steg ut på planen framför soptunnorna. Då hörde vi ett rytande. Vi rusade mot trappan och var raskt inne i matsalen igen. - Finns det inte ett bättre observationsställe, frågade vi? - Gå ner en trappa och ut genom huvudentrén så kommer ni rakt under tunnorna. Vi gjorde så, alla sex. Receptionisten hade dock låst entrén. Hon var rädd för björnen. Hon släppte dock ut oss. I slänten 15 m bort och några meter högre upp stod tunnorna och björnen ovanpå. Jag smög närmre för att plåta. Då hoppade den ner och kom mot oss och vi rusade in. Sista försöket gjorde vi via köket som låg nära tunnorna. Vi hade fått med hovmästaren på noterna och han var lika upplivad som vi. Vi kunde stå i dörröppningen. Det kändes tryggt. Björnen var nu längre upp i slänten och vi såg bara ögonen som glimmade till i ficklampsskenet.

Gudrun berättade att när vi andra lagt oss hade hon smugit ut på taket, hasat sig förbi de andra hotellrummen och försökt komma ovanför tunnorna men inte

lyckats nå ända fram. Karin och Nils hade från sitt rum hört hur björnen rotade omkring i papperskorgarna nedanför deras fönster när de skulle lägga sig. På morgonen låg tunnorna och papperskorgarna omkullvräkta och skräpet var spritt. Så var det tydligen varje morgon.

Vi hade fått se björn så det lyxiga hotellet var trots allt

en fullträff. Vi hade dock betett oss oförståndigt som smugit oss på björnen så här, dessutom i mörkret så vi inte såg den. Normalt attackerar inte en björn. Nu kände den att vi hotade dess byte, soporna.

Källor

Romania & Moldavia, Lonely Planet, 2001, *Is the Brown Bear*

Dangerous?, The Scandinavian Brown Bear Project, Björnexperten i Orsa Sven Brunberg, www.naturvardsverket.se, Naturvårdsverket, www.rovdjur.se, Svenska rovdjursföreningen

Björn Esping
0121-20039
Bjorn.Esping@mh.se
www.esping.net

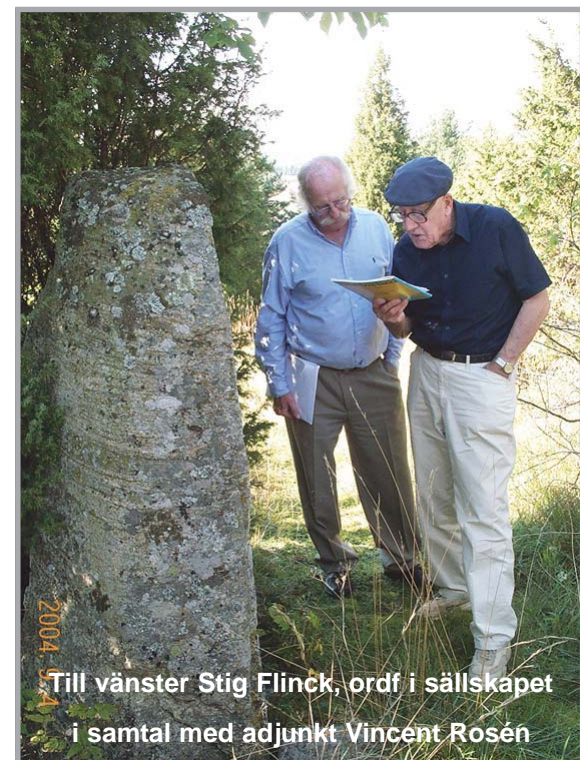
Runstenen vid Hov

Stegeborgs kulturhistoriska sällskap på uppskattad utflykt till runstenen vid Hov

Underbart vackert på en höjd, strax söder om Slätbakens inre del, står en runsten med vittnesbörd från 1000-talet. Stenen är belägen i vackraste kulturlandskapet med ädellövträd och enbuskar.

Vi, 12 personer ur Stegeborgs kulturhistoriska sällskap, står samlade vid stenen och lyssnar när adjunkt Vincent Rosén berättar om runstenar i allmänhet och denna sten i synnerhet. Han berättar också om vikingatiden och om runornas ursprung och funktion. Men inte bara om detta. Vincent väver även in våra förfäders på den tiden kontakter med andra kulturer. Vikingatidens människor står på så sätt levandegjorda framför oss betraktare.

Utflykten avslutas med att sällskapet sitter ned på

Till vänster Stig Flinck, ordf i sällskapet i samtal med adjunkt Vincent Rosén

stockar vid en anlagd eldplats högt på berget ovan Slätbaken. Denna lördag eftermiddag är det ett strålende väder. Vindstilla. Solsken. Varmt och den 4 september nådens år 2004. Den mesta tiden går till att smälta intrycken. När något säjs, talar vi tyst till varandra. Liksom för att inte störa sinnesstämningen. Alla är glada och tacksamma för vad Vincent förmedlat och hur han förmedlat det.

Stenen upptäcktes 1820. Den var då kullfallen, men restes. Inskriptionen följer gängse sätt från 1000-talet det vill säga, Vem som reste stenen. För vem. Samt en kort bön.

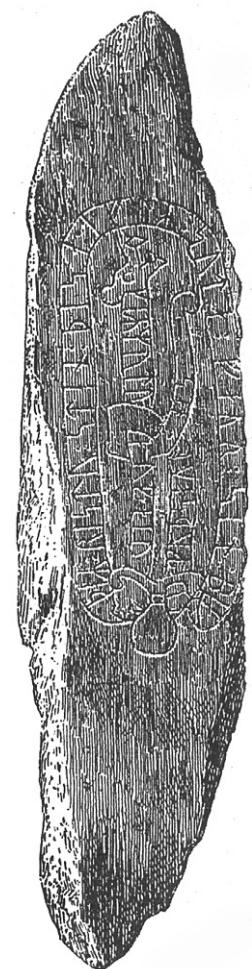
Sålunda: "Germund och Anund de reste denna sten efter Sote, sin far. Må Gud frälsa hans själ!"

Vincent Rosén är 88 år. Han är far till Britt Danielsson, slottsfru på Stegeborg.

Fotnot: Riksantikvarieämbetet har i skrivelse upp-

märksammat sällskapets verksamhet och erbjuder viss hjälp i det fortsatta arbetet.

Vidar Jansson

Vi profilerar ditt företag

TryckHuset
0121-132 33

Trycksaker - Skyltar - Bildekor - Dekaler
- Presentreklam - Textil - Brodyr

Oljor av Rune Johansson & Annica Pettersson

Skönbergagatan 6, Söderköping Tel/fax 0121-12135
Måndag-Fredag 10-18, Lördag 10-14

Vad väntar vi på?

av Tullan Wihlén

Om man som jag är född - 52, fyller man 52 det här året. Det händer också ibland att min badrumsvåg visar 52. Kan detta betyda något? Kan man överhuvudtaget vara så barnslig så att man bryr sig om såna sammanträffanden i denna ålder? Nåja, kanske inte riktigt på riktigt, men när är det som livet måste sluta vara magiskt?

Jag menar, när till exempel motsatsen inträffar, det vill säga när man fyller 25, behövs väl inte några extra knep alls för att livet ska kännas magiskt. Nu får man ta till de knep som bjuds!

Det förnämsta som bjöds mig var en uppgift om Mayafolkets astrologi. Enligt den är livscykeln slutet efter 52 år, och man börjar om från början igen. Jag skulle alltså få starta ett nytt liv! Vilken fantastisk present!!

Men hur skulle jag nu leva detta nya liv så att det skulle bli så bra som möjligt, och gärna lite magiskt? Det började i och för sig med en ovanligt regnig sommar. Men det är konstigt, jag har nästan inte hört någon klaga på detta.

Tvärtom säger folk: "Så skönt att det inte har varit så varmt!", eller "Det finns så mycket att göra inomhus, läsa böcker till exempel!". Och "Härligt att slippa stressa iväg till badstranden titt som tätt!". Man skulle nästan kunna tro att det varit den bästa sommaren på länge.

Själv satt jag mycket i bilen ("Det är så skönt att åka bil när det regnar!") samt hälsade på hos släkt och vänner. Det gav mig en chans att forska lite i hur man bäst skulle kunna leva sitt liv. Jag fann att det bästa livet kan handla om att renovera ett gammalt hus, intill timmerväg-garnas lerklining. Det kan ligga i att få berätta vad allting kostade. Och det kan finnas i att se spännande friidrottstävlingar på teve, göra akademiska framsteg, rensa gamla brunnar, bekämpa sly, bygga altan... Alla hade något som uppfyllde deras liv, och de delade frikostigt med sig av sina erfarenheter. Och jag sökte och undrade. Det fanns onekligen en skönhet i denna strävan att bevara, underhålla, utveckla och bygga vidare. Jag kunde se en sorts kärlek i mina vänners ögon när de han-

terade sina verktyg eller beskrev sin plan. Fanns det en magisk kraft som drev dem i detta deras outröttliga arbete för något bättre lite mer - lite till - något annat? Och vad var det jag höll på med själv egentligen - någon sorts privat forskningsturism i magi?

På tal om turism så undrar jag ibland vilka personer som Söderköping är till för - Söderköpingsborna eller turisterna? Säsom varande lantis anser jag att staden är till för att uträtta ärenden i, så har det alltid varit. Till stan åker man för att köpa betfor och broddar till hästen, gå på systemet samt ta ut pengar. Ibland glömmar jag att staborna ligger kvar i sängen länge på morgnarna, och jag kommer dit innan affärerna är öppna. Då tycker jag att stan är dum. Och jag har fortfarande inte lärt mig hur man kör i Söderköping. Tänk att en så liten stad kan ha en så komplicerad stadsplan!

Snart kan man också gå på bio i stan igen, hoppas jag. Och regniga dagar kan man besöka den välförsedda järnaffären bara för att det är så kul, eller göra en djupdykning bland stuvorna i den stora tygaffären. Och det är onekligen härligt att slippa alla standardiserade klädfärer! Denna särart är värd att värna!

Men tillbaka till det nya livet. Frågan var alltså "Hur lever man bäst sitt liv?" Sommarens forskning gav mig inte riktigt det svar jag ville ha. Jag såg en risk i att det ihärdiga iordning-

ställandet får effekten att man missar själva livet och bara skjuter det framför sig. Eller betrakar det från sidan. Jag kände mig på nåt sätt övermättad av skruvdragare, fönsterkitt, epoxy, html, lågtryck och hundradels sekunder. Jag saknade magin.

Då såg jag en bok om Dalai Lama - världens visaste man! Med stora förväntningar vände jag på den och läste på baksidan. Men där stod saker som till och med den tonåriga dottern fnös åt. Jo, hon var med på en del resor, och det var naturligtvis jättemysigt. Men i bilen kunde jag tyvärr inte undslippa musiken hon lyssnade på. Gång på gång upprepade någon med en opassande vacker stämma orden: "What the hell are you waiting for!" Då kom jag på det! Jag måste naturligtvis leva mitt eget liv - inte andras! Och det var bara att sätta igång!

Jaha, och vad hände sen? Jo, jag fortsatte att leva precis som förut. Att alla människor blir lyckliga på sitt eget sätt visste jag ju redan! Jag fortsatte som förut, men kanske med en större övertygelse om att även jag har rätt att vara som jag är. Jag, liksom du, liksom Söderköping måste odla och värna vår särart.

Ändå känns det så ofta som om jag måste försvara mig. För att jag ibland bara försvinner i drömmar. För att jag föredrar att sitta på marken framför att sitta vid ett dukat bord. För att jag ibland väljer att vara

helst bara vill konstatera att älvorna dansar över kanalen varje morgon inför isläggningen, och inte bryr mig så mycket om skiktningssprocessen som sker under ytan. För att jag väntar med städningen tills jag drabbas av städdjävulen. För att jag glömmar allt omkring mig för att sy en klänning.

Från skärets varma klippa ser jag den röda augustimånen stiga upp över horisonten i S:t Annas Skärgård. Nästa kväll lyser den blek in i mitt sovrum. Jag ler lite mot den, "Du och jag, månen", tänker jag. Tänk om man kunde ringa till jobbet och säga: "Hördudu, jag är inne i ett riktigt flyt nu, med att skriva den här låten färdig, så jag kan inte komma förrän på fredag, okey!"

Nej, nu kan jag inte sitta vid datorn längre. Det osyddade tyget ropar på mig!

Tullan Willén

Se bra när du arbetar

Arbetsprogressiva glas

Slipp huvudvärk, trötthet och smärta i rygg och nacke.

HOYA

Optiker Andersson

Skönbergagatan 7 0121-13120

EXACT BEVAKNING

0121-155 00
Ringvägen 44
Söderköping

Exact Bevakning Sverige AB

Ronderande bevakning • Stationärbvakning • Larmbevakning
Hundbevakning • Brandbevakning • Bostadsområdesbevakning
Överfallslarm • Värdetransport • Ordningssvakt • Personlig eskort

JOUR

Fastighetsjour • Störningsjour • Trygghetsjour

TRYGGT

EKONOMI

SÄKERT

Bokföring • Redovisning

Håkan Eriksson
Mobil 070-972 29 79
Fax 0121-247 70

Håkan Fyhr
Mobil 070-792 13 45
Fax 0121-247 70

EXACT Park & Anläggning

0121-155 00
Ringvägen 44
Söderköping

Fastighetsskötsel

Städning • Gräsklippning • Busk & Häckklippning
Planering av trädgård • Grävningsarbete med traktorgrävare •
Snö & halkbekämpning • Skogsavverkning, trädfällning i
trädgårdar & borttagning av stubbar m.m.

Gamla bilder från vårt kära Söderköping

De bilder vi presenterar i flera nummer framöver kommer från S:t Ragnhilds Gille i Söderköping. Fotograf är, som vi tidigare nämnt, Emil Ström. Han föddes 1872 i Skönberga socken och har sedan 1910-talet och fram till början

av 1940-talet tagit inte mindre än 10.000 bilder från miljöer i Söderköping. Emil var ofta sedd dragandes sin cykel, på vilken han hade sitt stativ. I en läkarväska förvarade han kamerautrustningen. Bilderna, som är så kallade glas-

plåtar, har under åren framkallats och finns numera i pärmar i Söderköpings museum intill St Lautenti kyrka. Ett urval bilder finns också i Svante Lihoffs bok: "Emil Ström - en söderköpingsfotograf".

Till vänster ser vi en av de första bussarna som trafikerade linjen mot skärgården. Hållplatsen är Hagatorget på 20-talet.

Till höger: Lindqvist "på spriten". Systembolaget var på denna tid inrymt i Stadshotellets bottenvåning och flyttade till Rådhusorget först på 1970-talet.

Till vänster syns en arbetsmaskin, som användes på 20-talet när vatten- och avloppsledningar drogs i Söderköping. Bilden är tagen på Åpromenaden intill bokhandeln, som skylten visar.

Till höger: Isupptagning på Kanalen 1922. De utsågade kuberna behövdes för att kyla fisk och andra färskvaror. På bilden från vänster: Maurits Johansson och Nils "Ludde" Nylin.

Vår vänort

Kangasniemi

Utsedd till Finlands vackraste kommun

Kangasniemi

Kangasniemi ligger ca 25 mil norr om Helsingfors och har ungefär 6.400 invånare, varav hälften bor i tätorten. Skog, sjösystem och vattendrag dominerar. Huvudsakliga inkomsten kommer från skogsbruket med intilliggande näringar.

uppleva. Underbar vildmark. Klara sjöar. Forsar. Ädelfisk. Här satsas också på besöksnäringen. Under sommarhalvåret fördubblas antalet människor i kommunen. Inte mindre än 3.500 fritidshus tar då emot sina ägare och gäster.

Just turism är i fokus i Kangasniemi. För några år sedan köpte kommunen en hel fors med intilliggande landområde (2 km strand), byggnader mm. Ett eldoradio för flugfiske.

Kanoting är stort i Kangasniemi. Inte undra på det. Här finns inte mindre än 15,5 mil strandlinje. Och långa sammanhängande sjösystem.

Fritidshuset hyrs även ut för vintersporter. Skidåkning.

Vinterfiske på isar mm.

Sommartid är Kangasniemi känt för sina många evenemang. Musikveckor med klassisk musik och sångframträdanden. Sommarteatrar. Jazz- och sportevenemang. Samt en hel

del aktiviteter på landsbygden.

H e m s i d a www.kangasniemi.fi (det mesta översatt till flera språk)

Vidar Jansson

Kommunen har under de senaste åren satsat stort på fruktbara investeringar - sådana som ska ge pengar åter i framtiden. Här följer några exempel: Skolcentrum, ålderdomshem, ungdomsgård, industrierhallar, ishall, hälsovårdcentral.

För att göra det attraktivt att flytta till Kangasniemi, bygger kommunen både nya hyreshus och nyckelfärdiga villor som säljs till inflyttande familjer.

Kangasniemi har startat en kampanj för intressera människor att flytta till kommunen.

Kangasniemi är en vacker trakt. Kommunen utsågs för en tid sedan till vackraste kommunen i Finland! Och visst finns här att

